

Reactie op Passend Onderwijs

Positieve effecten stelselherziening

Het betreft een ingrijpende herziening van het stelsel voor extra onderwijsondersteuning, d.w.z. educatie, zorg en begeleiding van kwetsbare leerlingen in het kader van passend onderwijs. Deze herziening bevat een aantal uitgangspunten en elementen waarin het Samenwerkingsverband Koers VO (Rotterdam en omstreken) zich goed kan vinden.

- Positief vinden wij de focus op de onderwijszorg die werkelijk nodig is. En positief vinden wij de zorgplicht die bij de scholen wordt neergelegd. Behalve dat de zorgplicht het risico beperkt dat ouders en leerlingen van het kastje naar de muur worden gestuurd, biedt de zorgplicht kansen om de leerling op een plek te krijgen die optimaal is toegerust om de leerling op maat te bedienen.
- Ook de integratie van regulier onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs in het samenwerkingsverband-nieuwe-stijl beschouwen wij als een positieve ontwikkeling.

Risico's en negatieve effecten

De stelselherziening brengt ook een aantal risico's en te verwachten negatieve effecten met zich mee.

- De belangrijkste risicofactor is gelegen in de forse bezuinigingsmaatregelen die in de beleidsbrief worden aangekondigd. Er wordt van uitgegaan dat in de toekomst minimaal dezelfde zorg en begeleiding mogelijk is, terwijl er in de speciale zorg bezuinigingen worden doorgevoerd die oplopen tot driehonderd miljoen euro. Wij kunnen ons niet voorstellen dat de beoogde kwaliteitsverbetering op grond van zulke aanzienlijke bezuinigingen haalbaar is. De impliciete veronderstelling is dat het speciaal onderwijs en de ambulante begeleiding dermate ineffectief en inefficiënt worden georganiseerd en uitgevoerd dat een dergelijke bezuiniging zonder kwaliteitsverlies kan worden doorgevoerd. Of omgekeerd – dat de beoogde stelselherziening, waarvan de zorgplicht binnen het reguliere onderwijs de kern is, tot zó veel meer effectiviteit en efficiëntie leidt, dat er gerust driehonderd miljoen van het budget van de ondersteunende instellingen kan worden afgehaald.
- De bezuinigingen op het speciaal onderwijs brengen het behoud van expertise in deze sector in gevaar.
- Wij zien grenzen aan de mogelijkheden van het regulier onderwijs als het gaat om de zorgplicht. De stelselherziening 'regelt' door middel van bezuinigingen op het speciaal onderwijs dat veel leerlingen die nu in het speciaal onderwijs zijn geplaatst, worden teruggeplaatst naar het regulier onderwijs. Waar dit onwenselijk of onmogelijk blijkt te zijn, zal het reguliere onderwijs het creëren van een passende voorziening voor deze leerlingen vanuit haar lumpsumgelden dienen te bekostigen. Daarmee creëert de overheid voor de zorgbehoefte van deze leerlingen een zwakke basis; het aanspreken van deze gelden heeft zijn weerslag op de gehele onderwijspopulatie.
- In de jaren 2012 en 2013 wordt in totaal 250 miljoen euro ter beschikking gesteld voor een professionaliseringsslag, bedoeld om de zorgplicht in het regulier onderwijs gestalte te geven. Wij beschouwen professionalisering over het algemeen als een krachtig middel om vernieuwingen door te voeren, maar denken dat de verwachtingen die eraan worden verbonden niet realistisch en te hoog gespannen zijn.
- Het nieuwe stelsel wil – terecht – het fenomeen thuiszitters uitbannen. Wij verwachten echter dat het voorgenomen beleid zal leiden tot een nieuwe groep thuiszitters, namelijk die leerlingen die in het speciaal onderwijs vanwege de bezuinigingen niet

meer kunnen worden opgevangen en op wachtlijsten terechtkomen dan wel een beroep doen op plekken die niet bekostigd kunnen worden.

- De herindeling van de samenwerkingsverbanden aan de hand van nieuwe grenzen kan over een langere periode onrust en discontinuïteit veroorzaken. De toevoeging van speciaal onderwijs en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor lichte en zware zorg zal ook op bestuurlijk vlak tot grote drukte leiden. Verder leidt herindeling tot strakke grenzen, terwijl samenwerking en gebruik maken van elkaars expertise in de praktijk een continu flexibel proces is en dus ook om een flexibele regio vraagt.
- En *last but not least*: het tempo waarin de stelselherziening moet worden doorgevoerd, is ons inziens onverantwoord hoog. Wij pleiten voor een geleidelijker overgang, zonder bezuinigingen, naar de nieuwe situatie. Een overgang waarin de stappen beter zijn uitgewerkt en er meer ruimte is voor implementatie en tussentijdse evaluatie.

Nadere uitwerking gewenst

In het algemeen is het moeilijk voorstelbaar hoe de beleidsvoornemens in de praktijk zullen uitwerken. De conceptwettekst geeft daar nog geen helder beeld van. Naast expliciete aandacht voor de bovenbeschreven risico's en te verwachten negatieve effecten zijn wij van mening dat bepaalde intenties beter uitgewerkt moeten worden.

- Wij vinden het jammer dat het samenwerkingsverband-nieuwe-stijl niet duidelijk(er) is gepositioneerd ten opzichte van het middelbaar beroepsonderwijs. Een doorgaande lijn van voortgezet onderwijs naar mbo, ook op het gebied van zorg, vinden wij van groot belang.
- Het is positief dat er een expliciete relatie wordt gelegd tussen de schoolbesturen, de samenwerkingsverbanden en de gemeenten. Wij zouden deze relatie en de positie van de samenwerkingsverbanden binnen het hele krachtenveld helder willen zien uitgewerkt, met expliciete duiding van rechten en plichten.
- De rol van ouders blijft in deze stelselherziening onderbelicht.
- Vervang het huidige systeem van de PrO/LWOO beschikkingen van de RVC door bijvoorbeeld een verdeelmechanisme (PrO/LWOO zorgdeelmiddelen) op basis van onafhankelijke toetsgegevens (mogelijkerwijs kan de, binnenkort verplichte, Cito-eindtoets hiertoe dienen; dit dient op korte termijn onderzocht te worden).
- Beleg de toelating tot het PrO bij de samenwerkingsverbanden (in lijn met de toelating tot het VSO).
- Geef samenwerkingsverbanden ook plaatsingsrecht in het VSO.
- Werk nadrukkelijk uit waar de grenzen/verantwoordelijkheden liggen m.b.t. de zorgplicht en bekostiging voor o.a.:
 - leerlingen die overstappen vanuit groep 7 naar het vo (po of vo verantwoordelijk)
 - verblijfsduur van leerlingen die deelnemen aan VM2-trajecten (vo of mbo);
 - leerlingen die in het PrO zitten (maximale verblijfsduur en is terugkeer vanuit arbeid naar school mogelijk);
 - leerlingen (vreemdelingen) die geplaatst worden in zgn. ISK-klassen;
 - onderwijs aan zieke kinderen.

Rotterdam, 7 maart 2011

Namens het Samenwerkingsverband Koers VO (Rotterdam en omstreken),

Jaap van der Have, verenigingsdirecteur